

ДО 125-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ М.Д.ПОТЬОМКІНА (1885—1965)

В історії зоотехнії, розвитку племінної справи є яскраві імена вчених, які багато зробили для науки і виробництва в тваринницькій галузі, серед них академік ВАСГНІЛ Микола Дмитрович Потьомкін.

М.Д. Потьомкін народився 3 червня 1885 р. у селищі Коротеєвка Малоархангельського повіту Орловської губернії. Вищу освіту здобув у Московському сільськогосподарському інституті (нині Московська сільськогосподарська академія імені К.А. Тимірязєва). Стажувався у Швейцарії у кращих господарствах з виведення симентальської худоби.

Виробничу діяльність М.Д. Потьомкін розпочав з 1911 р., працюючи старшим спеціалістом губернського земства і членом експертної комісії Орловської племінної книги. З 1913 по 1914 рр. він знову перебував за кордоном, де відбирав племінну худобу симентальської породи для купівлі.

Наскільки успішною була його робота в організації та керівництві цією важкою і відповідальною частиною зоотехнії свідчать результати роботи відомого Ярищівського племрозплідника. Цей розплідник симентальської худоби організував і керував ним М.Д. Потьомкін, коли повернувся зі Швейцарії, і за 1912—1913 рр. одержав 7 золотих і понад 30 срібних медалей.

У 1918 р. М.Д. Потьомкін представив особисто в Раднарком доповідню довідку про необхідність відновлення племінного тваринництва в країні та конкретно в Орловській губернії. З цього приводу мав бесіди з В.І. Леніним і керуючим справами Раднаркому В.Д. Бонч-Бруевичем. У травні 1918 р. він був призначений уповноваженим Надзвичайної комісії з охорони племінного тваринництва в Орловській та Брянській губерніях. В 1921 р. його при-

значають заступником начальника Управління тваринництва Наркомзему, у 1922—1923 рр. — начальником цього Управління.

З 1921 р. Микола Дмитрович — член Центральної зоотехнічної комісії, яка була тоді вищим зоотехнічним науково-консультативним органом.

У 1923—1925 рр. Микола Дмитрович — учений-консультант Держплемкультури (Москва), 1925—1931 рр. — професор Білоруського інституту сільського і лісового господарства, Харківського зоотехнічного інституту, Азербайджанського політехнічного інституту, у 1931 р. його знову обирають професором Харківського зоотехнічного інституту, в якому він працював до 1935 р., з 1934 по 1937 р. — у Білоцерківському сільськогосподарському інституті.

У 1926 р. М.Д. Потьомкін опублікував монографію «Масовое улучшение русского скотоводства (Без Сибири и Кавказа)», у 1933 р. — монографію «Основы практики племенного разведения с.-х. животных».

У роки Великої Вітчизняної війни М.Д. Потьомкін продов-

жує працювати у племінних господарствах Новосибірської і Чкалівської (нині Оренбурзької) областей зі збільшення племінних ресурсів і підвищення продуктивності тварин.

З 1943 р. і до останніх днів свого життя (помер Микола Дмитрович 8 квітня 1965 р.) учений працював завідувачем кафедри крупного тваринництва Харківського зооветеринарного інституту. У 1947—1948 рр. під його керівництвом було обстежено племінні ресурси Чернівецької і Станіславської (нині Івано-Франківської) областей, на підставі чого організовано держплемрозплідники симентальської породи. У 1956 р. М.Д. Потьомкіна обрано академіком ВАСГНІЛ. Він був головою Ради експертів в ВДНГ СРСР, головою Ради роботи з симентальською породою в Україні та заступником голови Ради СРСР.

М.Д. Потьомкін керував племінною справою у багатьох племінних господарствах України.

В останні роки життя вчений, крім кафедри, очолював лабораторію з племінної справи, якою було обстежено кращий племінний склад сименталів в Україні й Росії (137 господарств) і розроблено План племінної роботи з сименталами в Україні на 1965—1970 рр.

М.Д. Потьомкіним поглиблено досвід у племінній справі, особливо з екстер'єру і конституції тварин, ведення добору і підбору тварин за бажаним типом, з планування племінної роботи.

М.Д. Потьомкін був відданим зоотехнічної спеціальності, видатним ученим і педагогом, який виховав не одне покоління спеціалістів, людина захоплена у свою спеціальність.

**Ю.Д. Рубан,
доктор сільсько-
господарських наук**